

گزارش هیئت بازرسی شاهنشاهی اعزاسی به استان کردستان (در سال ۱۳۵۰)

نگین شاکری^۱

در مهرماه ۱۳۳۷ به فرمان محمدرضا شاه پهلوی، سازمانی با عنوان سازمان بازرسی شاهنشاهی به منظور رسیدگی به شکایات مردم از ادارات و دوائر و مأمورین دولتی اعم از کشوری، لشکری، قضایی و شهرداری‌ها و بنگاه‌های عمومی - که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به دولت بود، تشکیل گردید. هدف این سازمان این بود که به عرایض و شکایاتی که از طرف مردم از دوایر دولتی انجام می‌گرفت، رسیدگی شود و نتیجه در اختیار شاهنشاه و متشاکی قرار گیرد. ریاست این سازمان در ابتدا تحت تکفل سپهبد مرتضی یزدان پناه قرار داده شد و در ادامه، حسین فردوست در رأس این سازمان قرار گرفت. این سازمان تحت نظارت عالیله شخص پادشاه پهلوی قرار داشت و نخست وزیر، مسئول امور مزبور به سازمان بازرسی شاهنشاهی در مجلسین بود. ^۳ قانون تأسیس این سازمان مشتمل بر چهارده ماده و دو تبصره به تاریخ مصوب ۱۳۴۷، ۲، ۳۱ به تصویب مجلس شورای ملی رسید و پس از تشکیل سازمان بازرسی شاهنشاهی، اداره کل بازرسی کشور با عنوان اداره کل بازرسی وزارت دادگستری،

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ.

۲. فرمان محمد رضا شاه پهلوی، اساسنامه و آیین‌نامه بازرسی شاهنشاهی، تهران، چاپخانه بانک ملی ایران، ۱۳۳۹،

ص ۱.

۳. مجموعه قوانین بیست و دومین دوره قانونگذاری مجلس شورای ملی، قسمت قوانین، ج ۴، تهران: کتابخانه مجلس شورای ملی، بی تا، ماده ۱، ص ۳۲۳.

گزارش هیئت بازرسی شاهنشاهی اعزامی به استان کردستان/ نگین شاکری

برای رسیدگی به امور قضایی و اداری وزارت دادگستری به انجام وظیفه پرداخت^۱. همه دستگاه‌های مذکور، مکلف بودند سوابق و مدارک و اطلاعات مورد احتیاج را در اختیار سازمان قرار داده، و تسهیلات لازم را برای اجرای وظایف مذکور در این قانون فراهم آورند^۲.

حدود صلاحیت سازمان بازرسی شاهنشاهی، حتی ساواک را هم در بر می‌گرفت. این سازمان فقط در مقابل شاه پاسخگو بود و به مجلس، نیروهای مسلح، دولت و هیچ نهاد و مقام دیگری جز شاه جوابگو نبود. اکثر کارمندان این سازمان را فرماندهان نظامی بازنشسته تشکیل می‌دادند. سازمان بازرسی شاهنشاهی، اختیار بازرسی دائمی و بدون اطلاع قبلی همه حوزه‌های حکومتی را داشت. این سازمان با وجود اینکه خدمات زیادی به محمدرضا شاه کرد و اقدامات قابل توجه در جهت اهداف و امیال شاه انجام داد، در سال ۱۳۵۵ که برنامه پنجم عمرانی با ناکامی‌های شدید مواجه شد، شاه از خدمات این سازمان صرف‌نظر کرد و جهت بررسی علل این ناکارآمدی، سازمان جدیدی به نام «کمیسیون شاهنشاهی» تأسیس کرد. شایان توجه است سازمان بازرسی شاهنشاهی، امکانات مالی فراوان داشت و از نفوذ فراوان در دستگاه‌های اداری برخوردار بود، ولی در جلوگیری از فساد، به سبب سیستم بیمار اداری و فساد طبقه حاکم، موفق نبود.

اسناد موجود در این مقاله، شامل بازرسی گروه اعزامی این سازمان از تاریخ ۱۳۵۰/۶/۱ تا تاریخ ۱۳۵۰/۸/۱۸ به استان کردستان تحت نظارت سرلشکر محمد حسن چمن آرا و به درخواست سپهبد یزدان پناه، ریاست بازرسی شاهنشاهی همراه نه نفر از بازرسان شاهنشاهی به مدت ۷۹ روز انجام گرفته است. در این بازرسی، از شهرستان‌های بانه، سقز، بیجار، مریوان، قروه، سنندج و بخش‌های تابعه هر یک از این شهرستان‌ها بازدید به عمل آمد. این بازرسی در جهت تأثیرات انقلاب سفید شاه و تأثیرات آن بر این استان انجام گردید. در تنظیم این گزارش، مبالغه‌های زیادی جهت خشنودی شخص پادشاه پهلوی به کار رفته است و بعضاً آمار غیر واقعی و نادرستی در این گزارش دیده می‌شود، ولی در جای خود دارای اهمیت زیادی از جهت ارائه آمار مختلفی در این استان از جمله مؤسسات تعاونی فرهنگی، اجتماعی روستاییان، قانون ملی کردن جنگل‌ها، سپاه دانش، خانه‌های اصناف، شهرداری‌ها، آمار و ثبت احوال، ژاندارمری، بهداشتی‌ها، دادگستری، آبادی و مسکن و اداره رادیو است.

هیئت بازرسی به ریاست محمد حسین چمن آرا در تاریخ ۱۳۵۰/۶/۱، وارد استان کردستان شدند. این هیئت که شامل نه نفر بودند، به مدت ۷۹ روز تا تاریخ ۱۳۵۰/۸/۱۸، نقاط مختلف استان را بازرسی کردند. و به ترتیب از شهرهای بانه، سقز، بیجار، مریوان، قروه و سنندج دیدن کردند. در این مدت حدود ۱۱۳۸ نامه به هیئت وصول شد که از این تعداد، ۲۳۷ نامه راجع تقاضاهای مردم بود و تعداد ۹۰۱ شکایت به هیئت وصول شد که از این تعداد، ۴۳۶ نامه وارد و قابل رسیدگی تشخیص داده شد. شکایت‌ها در کمیته‌ها رسیدگی می‌شد. علاوه بر نماینده بازرسی شاهنشاهی، سه نفر از نمایندگان منتخب اهالی شهر در این

۱. همان، ماده ۹.

۲. همان، ماده ۸.

گزارش هیئت بازرسی شاهنشاهی اعزامی به استان کردستان/ نگین شاکری

کمیته‌ها شرکت داشتند و در غالب کمیته‌ها، مخصوصاً کمیته‌های بهداری، آموزش و پرورش و کشور نیز تعدادی از بانوان شرکت می‌نمودند.

قسمت عمده شکایات در غالب شهرستان‌ها، به علت عدم آشنایی مردم به قوانین و مقررات کشور است. به ویژه عدم آشنایی مردم به قوانین جدید وظیفه عمومی، سبب اغلب شکایات است. بیشتر تأکید هیئت بر اداره‌های ذیل بود که عبارتند از: مؤسسات تعاونی فرهنگی اجتماعی روستاییان، ملی کردن جنگل‌ها، سپاه دانش، خانه اصناف، شهرداری‌ها، آمار و ثبت احوال، ژاندارمری، بهداری‌ها، دادگستری، آبادی و مسکن و اداره رادیو.

سپاه دانش: در استان کردستان، ۵۴۴ سپاهی پسر و تعداد ۸۶ سپاهی دختر در ۴۷۶ دبستان به تعداد ۱۲۸۰۶ دانش آموز پسر و دختر تدریس می‌نمودند. سپاه بهداشت: در استان کردستان یک پایگاه اصلی در مرکز کردستان و بیست گروه سپاه بهداشت در نقاط مختلف استان به انجام وظیفه مشغول بودند. خانه‌های اصناف: تشکیل خانه‌های اصناف و توسعه آنها در بسط عدالت روستایی و امکان دخالت منتخبین مردم در حل اختلافات روزانه و عادی مردم. در استان کردستان ۳۱۳ خانه اصناف تشکیل دادند و قرار بر این بود که این تعداد تا پایان سال ۱۳۵۰ به ۳۶۲ برسد. به اذعان هیئت، در سطح شهرها و روستاها اصل نوسازی به وسیله سازمان‌های متولی پیشرفت می‌نمود. شهرداری‌ها در شهرهای این استان فعالیت نوسازی از قبیل احداث خیابان، بلوار و پارک را شروع کردند و در بعضی شهرها به سبب نداشتن اعتبار، همین فعالیت‌ها نیز به حالت راکد باقی ماند. مسئله‌ای که راجع این گزارش و گزارش‌هایی از این قبیل به ذهن متبادر می‌شود، آمارهای است که هیئت ارائه داده است. به نظر می‌رسد با توجه به وضعیت استان کردستان، در آمارها مبالغه زیادی شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

گزارش هیئت بازرسی شاهنشاهی اعزامی به استان کردستان/ نگین شاکری

شماره ۳۴۰/۱۵/۵۵۴۶

تاریخ ۲۶/۸/۵۰

پیوست ۱۱



قسمت دبیرخانه

بازرسی شاهنشاهی

جناب آقای شریف امامی

ریاست مجلس سنا

پرونده ۵۰/۸/۱۲-۳۲۰/۱۵/۵۱۴۱

حسب الامر مطاع مبارک بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر، یک نسخه از گزارش مربوط به بازرسی بازرسان شاهنشاهی در استان کردستان راجه است استحضار پیوست ایفاد می‌دارد.

رئیس بازرسی شاهنشاهی سپهبد یزید انصاری

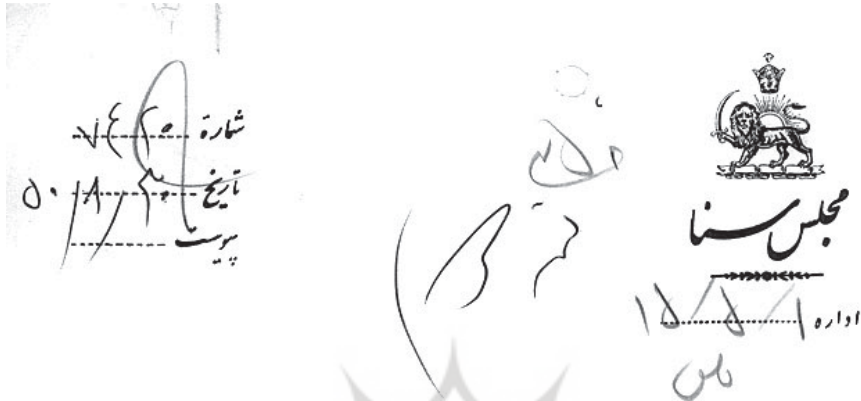
(Handwritten signature)

رتال جامع علوم انسانی

دفتر ثبت مجلس سنا
شماره ۷۴۰
تاریخ ۵۰/۸/۱۲

پیام بهارستان / د، ۴، ش ۱۳ / پاییز ۱۳۹۰

گزارش هیئت بازرسی شاهنشاهی اعزامی به استان کردستان / نگین شاکری



تیمسار سپهبد یزدان پناه رئیس محترم بازرسی شاهنشاهی

نامه شماره ۵۵۴۶/۱۵/۳۲۰-۳۲۶/۸/۵۰ بانضمام
یک نسخه از گزارش مربوط به بازرسی بازرسان شاهنشاهی
در استان کردستان که حسب الامر مطاع مبارک شاهنشاه
آریامهر ارسال فرموده بودید واصل و موجب کمال امتنان
گردید.

رئیس مجلس سنا، جعفر شریف امامی

پیام بهارستان / ۲۴، س ۴، ش ۱۳ / پاییز ۱۳۹۰

اینجانب سرلشگر محمد حسن چمن آرا برحسب استدعای تیمسار سپهبد یزدان پناه ریاست بازرسی شاهنشاهی و اوامر مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا صهر از تاریخ ۵۰/۶/۱ بمعیت ۹ نفر از بازرسان شاهنشاهی تا تاریخ ۵۰/۸/۱۸ بمدت ۷۹ روز در استان کردستان برابرتائون بازرسی شاهنشاهی از نقاط مختلف استان کردستان بازرسی کردیم .

۱- خط سیر و نقاط مورد بازرسی :

هیئت بازرسان شاهنشاهی اعزامی به استان کردستان به ترتیب از شهرستانهای : بانه سقز - بیجار - مریوان - قروه - سنندج بازدید و بازرسی بعمل آورد .
در شهرستان بانه از بخش پهلویژ (قرا - سورین - عباس آباد - بوئین) از بخش السوت (قرا - یار مردان - کانی کوز - کوچجری) از بخش نمیشیر (قرا - کوخان - نمازگاه - سیوج - امیرآباد و علیا)
در شهرستان سقز از قرا - کهریز - تیزآباد - لکزی - صاحب - سننه - سرا - اخکنده - میرده خورده لوکی و چند آبادی دیگر .
در شهرستان بیجار از قرا - نجف آباد - قبا سرخ - قاضی قوشچی - تخت سیدان - میانلو - خورخوره - توپ آقاچ - رحمت آباد - دولت آباد - بابارشان - سلامت آباد - کهریز - قزل آقاچ - دارفیات بازدید بعمل آمد .
در شهرستان مریوان از بخشهای سروآباد - خاو و میرآباد و دهستان پایگلان و دهکده باغان و قریه سیف و چند آبادی دیگر بازدید بعمل آمد .
در شهرستان قروه از مرکز بخش - دهگلان - قرا - قروچای و خشکه مرود - بلهان آباد و چند آبادی دیگر .

در شهرستان سنندج از بخش کامیاران و بخش دیواندره و چند قصبه بازدید بعمل آمد طول مسافت طی شده در این مأموریت از مبدأ تهران در حدود متجاوزاً ۵۰۰ کیلومتر میباشد .

۲- نامه های رسیده :

جمع نامه های رسیده	جمع تقاضاها	جمع شکایات غیر قابل رسیدگی	غیر وارد	رسیدگی
۱۱۳۸ فقره	۲۳۷ فقره	۹۰۱ فقره	۴۸ فقره	۴۱۷ فقره
جمع نامه های سال ۱۳۴۹ در استان کردستان	تقاضا	شکایت		
۲۱۱۲ فقره	۱۸۳۷ فقره	۲۷۵ فقره		

۳- طرز رسیدگی بشکایت :

شکایات واصله در کمیته ها رسیدگی میشد علاوه بر نمایندگی بازرسی شاهنشاهی در حد و سه نفر نمایندگان منتخب اهالی شهر در این کمیته ها شرکت داشتند و غالب کمیته ها مخصوصاً کمیته های

بهداری - آموزش و پرورش و کشور نیز تمداد از آنها نوان شرکت مینمودند .

۴- ریشه شکایات :

الف - دریانه :

پیام بهارستان / د. س. ش. ۴، ۳ / پاییز ۱۳۹۰

-۲-

شکایات مردم بیشتر از شهر داری بانه درباره عدم پرداخت ارزش خانه های خراب شده در مسیر خیابان میباشد .

ب - در شهر بیجار - بیشتر شکایات در مورد تجاوز زارعین باراضی یکدیگر بود که غالباً پس از رسیدگی غیر وارد تشخیص داده شد .

ج - شکایات اهالی مریوان و بانه بیشتر درباره استفاده از برگ درختان جنگلی برای تملیف احشام بود .

د - قسمت عمده شکایات در غالب شهرستانها بعلت عدم آشنائی مردم بمقررات وقوانین کشور میباشد بخصوص عدم آشنائی مردم بقوانین جدید وظیفه عمومی سبب تقدیم اغلب شکایات است .

ه - مقایسه شکایات سال ۱۳۰۹ و ۱۳۰۸

از میزان شکایات نسبت به سال گذشته تا حدی کاسته شده است و علل آن عبارتند از :

الف - مردم تا حدی نسبت به سال گذشته بمقررات وقوانین آشنائی حاصل نموده اند .

ب - در قتره هیئت بازرسان از قبول شکایاتی که رسیدگی به آن خارج از وظایف بازرسی شاهنشاهی است خودداری و مراجع ذیصلاح را بشاکی معرفی مینماید .

ج - اثرات انقلاب سفید :

د - توجه بیشتر مأمورین دولت - و بالاخره اثرات بازرسی هیئتهای بازرسان شاهنشاهی

ه - پیشرفت اصول انقلاب :

الف - اصل یکم - در اجرای اصل یکم انقلاب در استان کردستان اقدامات زیر بعمل آمده

است .

(۱) در اجرای مرحله اول قانون اصلاحات ارضی تعداد ۶۲۶ قریه و مزرعه شش دانگی به

۲۹۶۲۰ نفر زارعین صاحب نسق واگذار شده است .

(۲) در اجرای مرحله دوم که تکلیف قانونی ۱۳۸۰ قریه و مزرعه شش دانگی و کتراز شش دانگی

درباره ۶۰۸۸۵ نفر زارعین صاحب نسق روشن شده بود در اجرای مرحله سوم قانون اصلاحات

ارضی ۶۴۵ قریه و مزرعه شش دانگی و کتراز شش دانگی به ۱۸۹۸۰ نفر زارع صاحب نسق فروخته

شده و بقیه نیز با اجرای قانون اخیر از اول مهرماه سال جاری قانوناً منتقل شده به زارعین محسوب

است که تنظیم اسناد آنها در دست اقدام میباشد .

(۳) موسسات تعاونی - فرهنگی واجتماعی روستائیان .

(الف) ۳۴۲ شرکت تعاونی با شرکت ۶۱۲۹۰ نفر عضو و سرمایه ۹۸۶۲۳۰۰۰ ریال

تشکیل شده است .

(ب) شش اتحادیه تعاونی با سرمایه ۴۴۲۶۴۶۵۰ ریال تشکیل شده و فعالیت دارد .

(ج) تعداد ۱۴۱ فروشگاه تعاونی با سرمایه شرکت و اتحادیه های تعاونی تشکیل شده است .

(د) تعداد ۱۲۸ دستگاه ساختمان برای فروشگاهها ساخته شده و بقیه هنوز استیجاری

است .

—۳—

(ه) تمداد ۲۸۳ عاملیت فروش مواد نفتی در قراة و قصبات مصرف نفت روستاها را تامین میکند .
(و) تاکنون ۲۴ خانه فرهنگ روستائی در روستاهای کردستان تشکیل و شش خانه دیگر در شرف افتتاح است .

(ز) تاکنون ۲۷ مهد کودک در روستاهای کردستان تشکیل شده است .

(ج) ۱۸ نفرسپاهی در خانه های فرهنگ روستائی و مهد کودکان انجام وظیفه میکنند .

(۴) شرکت های سهامی زراعی

در استان کردستان تاکنون دو واحد شرکت سهامی زراعی تشکیل گردیده است .

(الف) شرکت سهامی فرح واقع در ۶ کیلومتری جنوب شرقی سنندج که چهارمین سال تاسیس خود را میگذراند .

تمداد قراة تشکیل دهنده این شرکت ۱۰ قریه و تمداد سهامداران آن ۵۲۳ نفر و جمعیت این قراة ۴۸۳۶ نفر میباشد که در حدود ۹۱۹ نفر خوش نشین و خرده مالک و بقیه زارع هستند .
تمداد سهام این شرکت ۱۹۹۴۲ سهم یکپهزارریالی است که در اختیار سهامداران است که سرمایه آن ۱۹۹۴۲۰۰۰ ریال میباشد .

در قراة حوزه عمل این شرکت ۱۵۸۰ هکتار اراضی آبی شامل باغ و بیشه در زمینهای مزرعی اعم از آیش و زیرکشت ۲۵۴۰ هکتار اراضی نیم وجود دارد که در آنها بکشت انواع زراعتهای عمده از قبیل گندم - شید رویونجه - آفتابگردان - خشخاش - چغندر و قند - سیب زمینی مبادرت میشود .

در اینجا لازم به توضیح است که بر اثر فعالیتهای شرکت چه از لحاظ توسعه سطح کشت و چه از نظر مقدار برداشت در واحد سطح میزان درآمد خالص سهامداران تا حد و بهر ابرافزایش یافته است .

(ب) شرکت دوم - شرکت سهامی زراعی کامیاران

شرکت مذکور واقع در پنج کیلومتری غرب کامیاران است . که اوایل سال جاری تاسیس گردیده است .

تمداد قراة تشکیل دهنده این شرکت سه قریه و تمداد سهامداران آن ۱۳۲ نفر با ۶۲۷۰ - سهم یکپهزارریالی میباشد که سرمایه آن بالغ بر ۶۲۷۰۰۰ ریال میگردد .

جمعیت این سه قریه بالغ بر ۱۰۰۶ نفر است که ۴۹۲ نفر آنان خوش نشین و خرده مالک و بقیه زارع میباشدند .

(پ) اصل دوم - قانون ملی کردن جنگلهای و مراتع

جنگلهای و مراتع این استان که در ادوار گذشته بعلت اعمال رویه غلط در بهره برداری بوسیله روستائیان و دامداران بعد م مراقبت لازم در حال تخریب و قسمتی از آنها از بین رفته بود . پس از اجرای قانون ملی کردن جنگلهای و مراتع در نتیجه مراقبت مستمر مامورین و جلوگیری از تجاوز و تخریب و تامین نغال مصرفی اهالی اثرات آن کاملاً مشهود است .
ضمناً اقدامات زیر از نظر جنگلکاری قابل توجه است .

—۴—

۱- اجرای عملیات جنگل‌کاری در حدود ۲۳ هکتار در مجاورت شهر مروان در قسمت شرقی جاده ورودی .

۲- اجرای ۱۶۳ هکتار جنگل‌کاری در قسمت جنوب شرقی شهر سنندج مشرف به جاده حسن آباد .

۳- نهال‌کاری در حدود ده هکتار در قریه گریزه

۴- فرس تعداد ۱۵۰ هزار اصله نهال در مدخل شهر سنقر .

از نظر مراتع ملی شده در حال حاضر با ضابطه صحیح و عادلانه پروانه چرا صادر و از تعلیف زائد بر ظرفیت و تخریب مراتع جلوگیری شود .

در بعضی از شهرستانها ضمن عملیات احیائی و اصلاحی مبادرت با اجرای طرحهای علوفه‌کاری گردیده که به مرور ایام و آشنائی دامداران با اصول نوین و نتایج مفید آن دامنه آن وسیعتر خواهد شد .

(ت) فصل سوم - سهم شدن کارگران در سود کارخانه ها :

در شهرستان سنندج و اصولاً استان کردستان کارخانه قابل توجهی وجود ندارد و به همین جهت سازمان کارگری آنهم چندان چشمگیر نیست .

د - اصل اصلاحات قانون انتخابات :

سازمان زنان - اصل انقلاب در مورد حقوق زنان در این استان بخصوص در شهرستان سنندج و شهرستان سنندج در حال پیشرفت و این پیشرفت چشمگیر و محسوس است .

سازمان زنان موفق گردیده که تعدادی از دانش‌آموزان و بانوان کارگرا به عضویت سازمان بپذیرد فعالیت این سازمان در تمام شئون از شرکت در مراسم ملی - هنری - تاریخی قابل توجه میباشد متاسفانه سازمان زنان با فعالیتهای چشمگیر از لحاظ جا و مکان در مضيقه بود و محل سازمان دفتر دبیرستان بیرون اعتصامی که مدیره دبیرستان دبیر سازمان زنان میباشد قرار دارد .

چنانچه این سازمان مکان مناسب در اختیار داشته باشد و همچنین امکانات برای آن فراهم گردد میتواند دامنه فعالیت خود را بیشتر گسترش دهند .

در سایر شهرستانها بویژه شهرستان مروان و قروه هم سازمان زنان فعالیتهائی نموده بویژه دامنه فعالیت خود را تاروستاها گسترش داده اند .

اصل ۶ - انقلاب - سپاهیان دانش

در استان کردستان در حال حاضر ۵۴ سپاهی دانش پسر و ۸۶ سپاهی دختر در

۴۷۶ دبستان به تعداد ۱۲۸۰۶ دانش‌آموز پسر و دختر تدریس مینمایند .

تعداد ۱۱ افسر سپاهی دانش که هر کدام در حدود ۱۲ ساعت در دبیرستانهای شهرستانها تدریس و بقیه اوقات با امور انضباطی سپاهیان دانش پسر در روستاهای محل ماموریت رسیدگی مینمایند . خدمات سپاهیان دانش از هر جهت رضایتبخش است .

و - اصل هفت انقلاب - سپاه بهداشت

در استان کردستان يك پایگاه اصلی در مرکز استان و ۲۰ گروه سپاه بهداشت در نقاط مختلف استان

—۵—

با انجام وظیفه خود مشغولند مردم منتهین سپاهیان بهداشت کاملاً قند آنها احترام بگنجانند .

ز - اصل هشتم - سپاهیان ترویج

(۱) در منطقه استان کردستان تعداد ۴ افسر سپاهی و ۱۷ سپاهی ترویج و آبادانی در - سازمان آبادانی و مسکن با مامورین همکاری مینمایند .

(۲) در منطقه استان کردستان تعداد ۴ افسر سپاهی و ۸ سپاهی ترویج کشاورزی در - روستاها با روستائیان مشغول همکاری و آنان را به روش نوین کشاورزی - باغداری و دفع آفات نباتی و حیوانی آشنا مینماید .

ج - اصل نهم - خانه های انصاف .

تشکیل خانه های انصاف و توسعه آنها در سطح عدالت روستائی و امکان دخالت منتخبین مردم در حل اختلافات روزانه و دعاوی علاوه بر اثرات اجتماعی که ذکر آن موجب اطاله کلام است ازطل تقلیل مراجع روزانه به مراجع قضائی و در نتیجه فراغت متصدیان برای رسیدگی با مومر مهتمه میباشد . در استان کردستان تا حال ۳۱۳ خانه انصاف تشکیل شده و تا پایان سال ۱۳۵۰ به تعداد ۳۶۲ خواهد رسید .

خانه های انصاف در سراسر استان کردستان از اول فروردین تا آخر مهرماه به غیر از اختلافاتی که با کدخدایان حل و فصل نموده و تمداد آنها به شمار است به ۷۶۴ پرونده نیز رسیدگی نموده اند . در استان کردستان در شهرستانهای سنندج - سقز و بیجار شورای داری تشکیل که از اول سال ۵۰ تا آخر مهرماه به ۱۶۳۷ پرونده رسیدگی و اختلافات مربوطه را حل و فصل نموده اند . در استان کردستان مجموعاً ۳۵ نفر سپاهی عدالت بکارهای اداره دادگستری گمارده شده و مشغول فعالیت میباشند .

ط - اصل نوسازی کشور

در سطح شهرها و روستاها اصل نوسازی بوسیله سازمانهای مسئول با کمال جدیت پیشرفت مینماید .

در این مدت ماموریت شخصاً ناظر و شاهد افتتاح چندین مدرسه - چه مدارس یاد بود و چه مدارس راهنمایی و چند حمام روستائی و شرکتهای تعاونی روستائی بوده ام .

در شهرهای استان کردستان نوسازی چه بوسیله مامورین استانداری که مجری طرح مجتمع عمرانی میباشند و چه بوسیله مامورین آبادانی و مسکن بطور رضایتبخش جریان دارد . ی - اصل انقلاب اداری و آموزشی :

در اجرای منویات ذات اقدس ملوکانه در جهت انقلاب اداری اقدامات مثبتی بعمل آمده است . طرز رفتار مامورین - سرعت عمل در کارها مشهود است .

در باره انقلاب آموزشی امید است که در آتی نزدیک ثمرات آن مشهود گردد .

۱- فرمانداری

الف - در شهرستانهای تابعه استانداری کردستان فرمانداران عموماً بوظایف خود آشنا و با کمال علاقه و جدیت مشغول انجام وظیفه هستند . مردم از طرز رفتار آنان راضی میباشند . بخصوص

- ۶ -

- فرماندار مریمیان آقای شکراله نیرومند مرد سازنده و متحرکی است و مورد کمال علاقه مردم است .
- ب - در بخش دهگلان هنگام بازدید مردم قصبه دهگلان مرکز بخش از عدم اجرای برنامه های عمرانی گله مند بودند پس از مذاکره معلوم شد که عدم اجرای برنامه های عمرانی به علت موقعیت فعلی قصبه است که برای اجرای برنامه های عمرانی تناسب ندارد و قرار است در آتی به تغییر محلی داده و شروع به پیاده نمودن برنامه های عمرانی نمایند .
- امید است هرچه زودتر این نقشه ها با نظر مسئولین امر و مشارکت مردم محصل انجام شود .
- ج - در بخش کامیاران - مردم از بخشدار محل آقای ملک نیازی زیاد تجلیل ننمودند و از او کمال رضایت را داشتند .
- د - احداث جاده های فرعی در تمام بخشها با حرارت ادامه دارد و امید است که قبل از بارندگی نواقص آن مرتفع شود .
- ه - بعضی از انجمنهای ده در قسمت وصول صدی و عمران رعایت بیطرفی را ننمایند و با نتیجه موجبات عدم رضایت اهالی را فراهم مینمایند .
- ۲- شهر داریها
- در شهرهای استان کردستان فعالیتهای نوسازی از قبیل احداث خیابانها - بلوارها - پارکها شروع شده و در بعضی شهرها به علت نداشتن اعتبار اقدامات مذکور زا کد مانده است .
- در هر صورت چهره شهرها تغییر یافته و در بعضی شهرها تازه واردی که قبلا این شهر را دیده باشد دچار شگفتی میشود . این موضوع در شهر مریمیان بیشتر صادق است .
- با تمام این فعالیتهای متاسفانه باید عرض کرد که مسئله حیاتی و مهم بابهای این همه توسعه و ازدیاد جمعیت پیشرفت نکرده و این موضوع آب و برق است .
- گرچه تمام شهرها با این مشکل مواجه هستند ولی در دوشهر سنندج و مریمیان موضوع آب بسیار قابل توجه است و در شهر مریمیان برق هم بسیار ضعیف میباشد که بهیچوجه جوابگوی نیاز مندی مردم نیست .
- در شهر سنندج قسالتخانه در جایی احداث شده که عملا دسترسی مردم بآن امکان ندارد . مسئله فاضل آب در شهرها حل نشده است بخصوص در شهر بانه که لازم است مورد توجه قرار گیرد . شهر قروه فاقد فضای سبز میباشد .
- کشتارگاه شهرهای بانه - سنندج و مخصوص قروه و سنندج قدیمی و غیر بهداشتی است . ولیس در شهر بیجار کشتارگاه با اصول بهداشتی ساخته شده و مورد استفاده میباشد . و اخیرا شهر درار بخش کامیاران کشتارگاه مناسب با اعتبار بسیار ناچیز احداث و مورد بهره برداری قرار داده است .
- ۳- آمار وثبت احوال
- الف - محل اداره ثبت احوال بیجار در یک مکان مخروبه تاریک و مرطوب واقع و متناسب با شئون اداره نیست .
- ب - محل بایگانی اسناد سجلی ۲۰۱ - اکثر ادارات ثبت احوال فاقد کپسول ضد حریق میباشد و بعضی اتفاق کوچکترین حریق ممکن است اسناد بکلی طعمه حریق واقع گردند .

—۷—

ج — کادرسازمانی بعضی ادارات ثبت احوال کمبود دارد و مخصوص در حوزه های سیارکه ممکن است مامور موفق به ثبت وقایع اربعه حتی در طول سال نگردد .
و — ادارات ثبت احوال و مامورین سیار فاقد وسیله نقلیه (حتی موتورسیکلت) میباشد و حوزه ماموریت خود را بایستی بدون استفاده از وسیله نقلیه سرکشی و با ثبت وقایع نمایند که مسلماً مشکل و غیر عملی است .

د — تعداد حوزه های هستانی که یک مامور عمل مینماید زیاد و در میزان قدرت عمل وی نیست .
بخصوص این مشکل وقتی احساس میشود که حتی در حوزه رایک مامور عمل مینماید .

۴ — ژاند ارمری

ژاند ارمری در مناطق سقز — بانه — مریوان خدمات آن چشمگیر و قابل تحسین است . در سایر مناطق هم وظیفه قانونی خود را انجام میدهند و اگر شکایاتی رسیده است مربوط به نظام وظیفه میباشد و پس از رسیدگی غالب شکایات غیروارد بوده اند .

وضع نظم و آراستگی پاسگاهها در هر جا که مورد بازدید قرار گرفته بسیار خوب بوده است در شهرهای مریوان و قروه ژاند ارمری وظایف شهربانی را انجام میدهد مردم رضایت داشتند .

۵ — شهربانی

شهربانی بانه بسیار خوب و مردم رضایت کامل داشتند .

در سقز و ده ای از شهربانی شکایت داشتند که بمسئولین مربوطه تذکرات لازم داده شد .

در بجا روض شهربانی خوب و مرتب بود .

در شهر سنندج وضع شهربانی بسیار خوب و مردم از دستگه شهربانی رضایت کامل دارند .

۶ — بهداشتی

در شهرستان بانه وضع بهداشتی و بیمارستان مرتب و آقای کیوان رئیس بهداشتی با کمال جدیت مشغول انجام وظیفه است .

در بانه وجود پزشک جراح و قابل ضرورت دارد .

وضع بهداشتی بیمارستان و مقدورات رضایتبخش است .

وضع بهداشتی مریوان کاملاً رضایتبخش است ولی نداشتن دندانپزشک و نبودن یونیت دندانپزشکی مسئله قابل توجهی است .

وضع بهداشتی قروه خوب است و در مانگاه که در روئینسا و سریش آباد ساخته اند امید است که با اتمام پزشک شروع بکار نمایند .

وضع موسسات بهداشتی شهرستان سنندج خصوصاً مرکز بهداشت و تنظیم خانوادہ آزمایشگاه بسیار خوب و منظم بود .

اخیراً بیمارستان به جمعیت شیر و خورشید سرخ تحویل و امید است که بتواند در رفع نیازمندیهای شهرستان سنندج موفقیتهای بیشتری بدست آورد .

۷ — آموزش و پرورش

الف — از یاد نفوس چندین ساله اخیر بحالت بالا بودن سطح بهداشت — جلوگیری از مرگ و میر

-۸-

نوزادان بهبود وضع زندگی کشاورزان و کارگران - استقبال همهجانبه مردم برای باسواد شدن و طلب دیگر برای آموزش و پرورش که بتعداد معینی آموزگار و دبیر داشته است (و تعداد محدودی هم تازه وارد خدمت نموده) مشکلاتی ایجاد و او را با خلا کمبود دبیر و آموزگار مواجه نمود. ولی استخدام آموزگاران، پیمانی و سپاهی و دبیران و کلاسهای تربیت معلم تا حدی این نقیصه را جبران نموده است .

وجود سپاهیان و دختران در سطح روستاها اثر بسیار مفید و شمر بخشی داشته است .
ب - در شهرستانهای سقز و بانه و سقز مأموریت هیئت مصادف با تعطیل مدارس بود ولی اوایل مأموریت در شهرستان بیجار مصادف با افتتاح مدارس بود و خوشبختانه همه طبقات چه آموزگار و چه دبیر و چه دانشجو و دانش آموز با شور و شمع در سرکار خود حاضر بودند بخصوص کلاسهای راهنمایی باعلاقه مفرط مسئولین امر گشایش یافت و در تمام شهرستانهای بیجار - میوان - قروه و سنندج اینجانب شخصا از این دستاورد بازدید و اطفال و مسئولین امر باعلاقه مشغول کار بودند و آنچه میتوانم بگویم دبیران و آموزگاران و مسئولین آموزشی در سطح استان همه باعلاقه مخصوص انجام وظیفه مینمودند .

ج - سپاهیان دانش در سطح روستاها با کمال علاقه مشغول کار بودند .
در شهرستانهای سقز و بانه با وجود اینکه مصادف با تعطیل مدارس بود معینا سپاهیان دانش مشغول طی دوره های مربوطه بودند و سرپرست آنان باعلاقه مفرط مشغول آموزش و راهنماییها لازم بود .

در سایر شهرستانها نیز فعالیت آنها چشمگیر بخصوص در چند نقطه شهرستان سنندج که بازدید بعمل آمد کار سپاهیان دانش پررنگ سپاهیان در ختروضایت بخش بود .

۸- دادگستری

در استان کردستان وجود قضات تحصیل کرده و جوان که با این نظری و پاکدانی با انجام وظیفه خطیر خود میبهر ازند و اغلب غیر از ساعات اداری نیز سعی در رضخومه نمودن پرونده های ابواب جمعی خود دارند باعث جلب اطمینان عمومی است .

البته مسائلی نیز موجب مراجعه مردم به هیئت بازرسان شاهنشاهی و شکایت از جریان پرونده های مورد شکایتشان در دستگاه قضائی میباشد که مهمترین آن :

۱- عدم آشنائی مردم بمقررات و قوانین اداری و طرز تقدیم شکایات حقوقی و جزائی بمراجع قضائی است که مستلزم رعایات مقررات مربوط از لحاظ ابطال تمبر در دادخواستهای حقوقی و اعلامنشانی کامل طرف و تسلیم مدارک و دلایل دعوی و غیره است .

و چون این تشریفات در تمام دادخواستهایی که توسط مردم عامی بمراجع قضائی تسلیم میگردد رعایت نمیشود .

و با درتشخیص مرجع رسیدگی از حقوقی یا جزائی هنگام تسلیم دادخواست خود اشتباه مینمایند نتیجتا درخواست آنها رد و موجب شکایتشان به هیئتهای بازرسی اعزامی میگردد .

-۹-

۹- تعاون روستائی

در بازرسی و بازدید از ادارات تعاون روستائی مورد برخلافی از هیچ يك از مامورین مشاهده نشد . خدمات اکثر کارمندان بخصوص شرکتهای سهامی زراعی ومسئولین تعاونی روستائی که بیشتر در جهت رفاه و بالا بردن سطح زندگی روستائیان قابل توجه بوده و در بعضی موارد شدت علاقتندی این مامورین به بهبود زندگی روستائیان قابل تحسین است .

۱- منابع طبیعی

در بازدید و بازرسی از ادارات منابع طبیعی مامورین تا حد لازم وظایف خود را انجام میدادند ولی در شهرستان مریوان و بانه مردم از مامورین منابع طبیعی در مورد گلایه داشتند .

۱- درباره جلوگیری از چیدن برگ درختهای جنگلی

در این باره مامورین موظف بودند که این عمل را انجام دهند . در ثانی مردم هم حق داشتند که در این باره شاکی باشند و اقداماتی که در این باره شده است که از نظر احیاء مراتع و چه از نظر کاشتن بذرعلوفه ای امید است که در آتییه نیازمندیهای روستائیان نیز تا مین و رفع شکایت و ناراحتی بشود .

۲- درباره ملی نمودن درختهای گرد و

بامذاکراتی که در این باره با مامورین مسئول بعمل آمد قرار شد در این باره طبق مفاد ماده ۶۵- قانون ملی کردن جنگلها و مراتع اقدام گردد و موظف متنازع نگارانی صاحبان حق خواهد شد .

۱۱- کشاورزی

الف - باغداری - باغداری در استان کردستان چندان ترقی ننموده و با استعداد فراوانی که این استان بخصوص نواحی الوت در بانه . حال یرقل در سقز - اورامانات و زاوه رود در - شهرستان مریوان - برای باغداری دارد . معینذا قسمت اعظم باروش سابق باغداری میکنند و اصول نوین فقط در محلهائی که صاحبان آنها فعالیت نموده اند بچشم میخورد بنا بر این بر عهد ه مروجین کشاورزی و سایر مسئولین امر است که در نقاط مستعد و مناسب اصول باغداری را ترویج مینمایند .

ب - زراعت - مامورین کشاورزی از نظر طرز استفاده از کود - سیستم آبیاری - مبارزه با آفات طرز استفاده از سموم زار مین را کمک و راهنمایی مینمایند .

ج - گلهداری - هر چند که مامورین دامپزشکی در حد و مقدار انجام وظیفه مینمایند ولی بنظر من برای پیشرفت اصول دامداری و دامپروری مامورین و مروجین باید در دهات و روستاها فعالیت بیشتری نموده و دامداران را با اصول علمی نوین آشنا نمایند .

بخصوص سروگله زدن با این مردم که اکثر ارفضل چرا در نقاط در افتاده کوهستانی هستند احتیاج به از خود گد هتگی بیشتری دارد .

ضمنا هنگام بازدید در چند نقطه مروجین کشاورزی و مسئولین امر در محل نبودند .

۱۲- راه

در منطقه کردستان از نظر راه همیشه تهای شایان توجهی نمود هیچ سازمان وزارت راه و چه سازمانهای

-۱۱-

۱۷- اداره اطلاعات ورا دیو

مامورین اداره اطلاعات ورا دیو استان کردستان وظایف محوله را با سرعت و دقت انجام میدادند .

۱۸- مروجین مذهبی

مروجین مذهبی در روستاهائی که مورد بازدید قرار گرفت از نظر ارشاد مردم طرز انجام وظیفه آنان قابل تحسین است .

۱۹- شیروخورشید سرخ

فعالیت جمعیت‌های شیروخورشید سرخ در سطح استان کردستان قابل تحسین و امید است با برنامه های جدید کماکان بتوانند منشاء اثرات قابل توجهی برای این استان باشند .

۲۰- سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی

از سازمانهای بسیار ارزنده و موثر اجتماعی است و در هر جا که این سازمان مورد بازدید قرار گرفته مورد کمال رضایت مردم بوده و خدمات آن قابل تحسین است .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی